

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм»
(освітньо-професійна програма «Туризм») за першим (бакалаврським) рівнем
вищої освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою факультету
харчових технологій

«20» грудня 2025 р.

(протокол №6)

Голова Вченої ради _____ **Наталія БОЛГОВА**

СУМИ – 2025

Програма атестаційного екзамену для здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм» (освітньо-професійна програма «Туризм») за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти). 2026. 36 с.

Програму підготували:

Олександр КОВАЛЕНКО	зав кафедри туризму, кандидат педагогічних наук, доцент
Володимир ОНОПРИЄНКО	доктор педагогічних наук, професор кафедри туризму
Лідія ДЯЧЕНКО	кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму
Лариса ЄПИК	кандидат історичних наук, доцент кафедри туризму
Анна НОВІКОВА	кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри туризму

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри туризму

Протокол №8 від «18» грудня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ПЕРЕЛІК ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН.....	7
1.1. Питання з дисципліни «Менеджмент та бізнес-планування в туризмі»	7
1.2. Питання з дисципліни «Організація ресторанного та готельного господарства»	8
1.3. Питання з дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності»..	10
1.4. Питання з дисципліни «Туроперейтинг».....	13
1.5. Питання з дисципліни «Основи екскурсійної діяльності»	14
1.6. Питання з дисципліни «Регіонознавство»	15
1.7. Питання з дисципліни «Основи рекреації та курортної справи»	18
1.8. Питання з дисципліни «Психологія та діловий етикет в туризмі»	19
2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	22
3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	26
4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ	29
5. РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ	30

ВСТУП

Програму атестаційного екзамену розроблено відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності 242 «Туризм» СВО «Бакалавр». Атестаційний екзамен для здобувачів рівня вищої освіти «Бакалавр» включає перевірку знань, що формують компетентності, зазначені у Стандарті вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм». Екзамен проводиться на завершальному етапі навчання бакалаврів, містить комплекс кваліфікаційних завдань, які дозволяють визначити рівень підготовки здобувачів вищої освіти, ступінь оволодіння ними професійними знаннями та уміннями для виконання виробничих функцій, зазначених в освітньо-професійній програмі.

Мета атестаційного екзамену – виявлення рівня засвоєння теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти.

Програма атестаційного екзамену включає питання з навчальних дисциплін фахової підготовки, а саме:

1. Менеджмент та бізнес-планування в туризмі.
2. Організація ресторанного та готельного господарства.
3. Правове регулювання туристичної діяльності.
4. Туроперейтинг.
5. Основи екскурсійної діяльності.
6. Регіонознавство.
7. Основи рекреаології та курортної справи.
8. Психологія та діловий етикет в туризмі.

Форма атестаційного екзамену – письмова. Для проведення атестаційного екзамену створюється екзаменаційна комісія у складі голови та членів комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року.

Завдання атестаційного екзамену полягає у перевірці й оцінці сформованих у здобувачів вищої освіти компетентностей, а саме:

інтегральної компетентності:

- здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність працювати в команді та автономно;

фахових компетентностей:

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
- здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;
- здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах;
- здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;
- здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку;
- здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;
- здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства;
- здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Програмні результати навчання, які перевіряються під час складання атестаційного екзамену:

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР23. Вміння просувати вітчизняний та регіональний туристичний продукт на внутрішній та зовнішній ринок послуг.

ПР24. Застосовувати практичні навички у формуванні турпродукту сільського зеленого туризму з урахуванням наявних туристичних ресурсів регіону.

ПР25. Поширювати природоохоронне ставлення до довкілля шляхом розробки та реалізації екологічних турів.

Терміни проведення атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти визначаються навчальними планами підготовки фахівців та графіком навчального процесу. Атестаційний екзамен проходить кожен здобувач після повного виконання ним навчального плану за освітньо-професійною програмою. Умовою допуску здобувачів до складання атестаційного екзамену є своєчасне виконання ними індивідуального навчального плану.

1. ПЕРЕЛІК ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

1.1. Питання з дисципліни «Менеджмент та бізнес-планування в туризмі»

1. Назвіть місце та роль туристичного бізнесу в економіці України.
2. Охарактеризуйте етапи становлення туристичного бізнесу в світі взагалі, та в Україні зокрема.
3. Охарактеризуйте туристичний бізнес як економіко-технологічну систему.
4. Охарактеризуйте сучасний стан та перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні.
5. В чому полягають економічні основи туристичної діяльності?
6. Що таке послуги туризму, яка їх сутність та специфіка?
7. Яке має значення міжнародний туризм в економіці держави?
8. В чому полягає сутність та основні принципи підприємницької діяльності в сфері туристичного бізнесу?
9. Що таке підприємницька стратегія у розвитку туризму? Назвіть її сутність та поняття.
10. Назвіть основні етапи формування підприємницької стратегії.
11. Охарактеризуйте організацію діяльності туристичного підприємства.
12. В чому особливості розробки засновницьких документів туристичного підприємства?
13. Охарактеризуйте особливості процесів бізнес-планування на підприємствах туристичної галузі.
14. Охарактеризуйте основи управління туристичним підприємством.
15. В чому принципові особливості управління підприємством туристичного бізнесу?
16. Хто такі суб'єкти управління в туризмі?
17. Охарактеризуйте основні підсистеми управління туристичним підприємством.

18. Назвіть принципові особливості маркетингу та ціноутворення в індустрії туризму.
19. Як проходить процес створення та розміщення реклами в туризмі?
20. Охарактеризуйте сутність та зміст маркетингу в туризмі.
21. Як відбувається формування ціни та туристичний продукт?
22. Опишіть механізми ціноутворення в туризмі.
23. Охарактеризуйте структуру ціни на туристичний продукт.
24. Які Ви знаєте методи ціноутворення в туристичних фірмах?
25. Назвіть основні поняття і напрямки рекламної діяльності туристичного підприємства.
26. Які основні принципи організації рекламної діяльності в туризмі?
27. Охарактеризуйте принципи та канали поширення реклами в сфері туристичного бізнесу.
28. Які використовують рекламні засоби для просування туристичного продукту (наведіть приклади)?
29. Які існують загальноприйняті правила проведення рекламної компанії?
30. Що таке імідж туристичного підприємства?

1.2. Питання з дисципліни «Організація ресторанного та готельного господарства»

1. Назвіть сутність та основні складові державного регулювання готельного господарства в Україні.
2. Які існують організаційно-правові форми закладів готельного господарства (наведіть приклади)?
3. Назвіть загальні вимоги до основних типів підприємств готельного господарства.
4. Які існують основні принципи та загальні підходи до класифікації підприємств готельного господарства в різних країнах світу?
5. Охарактеризуйте критерії класифікації готельного господарства України.

6. Наведіть приклади та стислу характеристику різних типів номерів в готелі (на прикладі України).

7. Які є основні вимоги до організації номерного фонду готелю?

8. Наведіть особливості архітектурних рішень об'єктів підприємств готельного господарства.

9. Назвіть основні принципи організації внутрішнього простору, функції та елементи інтер'єру в приміщеннях засобів розміщення.

10. Які є вимоги до рівня комфорту і належного санітарно-гігієнічного стану житлових груп приміщень готелю?

11. В чому полягає сутність та особливості технологічного процесу виробництва циклу готельних послуг: «прибуття – проживання – виїзд»?

12. Наведіть особливості організації роботи служби прийому і розміщення готельних підприємств, а також служби бронювання та резервування місць у готелях.

13. Охарактеризуйте особливості організації роботи інформаційної служби готелю, а також надайте характеристику завданням, змісту і основним напрямкам організації допоміжних служб готелю.

14. В чому полягає культура обслуговування та норми поведінки персоналу готелю у процесі спілкування з клієнтами?

15. Як здійснюється організація продовольчого постачання та особливості його планування, а також організація матеріально-технічного постачання та особливості його планування в готелі?

16. Охарактеризуйте на прикладах загальні концепції розуміння гостинності.

17. Яким чином здійснюється організація контролю якості обслуговування в готельному та ресторанному господарстві?

18. Наведіть визначення та надайте характеристику типів закладів ресторанного господарства.

19. Назвіть види та надайте характеристику послуг закладів ресторанного господарства.

20. Назвіть відмінні особливості бару, як типу закладу ресторанного господарства. Які є види барів, їх характеристика?

21. Назвіть відмінні особливості ресторану як типу закладу ресторанного господарства. Що таке клас ресторану та які існують особливості ресторанів різних класів?

22. Наведіть класифікацію постачальників сировини та продовольчих товарів у заклади ресторанного господарства.

23. Що таке постачання, його види та основні вимоги до організації у закладах ресторанного господарства?

24. Назвіть основні групи та види цехів ресторанних комплексів.

25. Що таке план-меню, його призначення? Які фактори враховують при складанні плану-меню?

26. Наведіть основну характеристику та особливості організації бенкету-фуршету. Назвіть основні варіанти сервірування столу посудом.

27. Охарактеризуйте організацію «Шведського столу (лінії)». Які є особливості її підготовки та проведення?

28. Охарактеризуйте види меню, їх особливості та правила складання для різних типів закладів ресторанного господарства.

29. Охарактеризуйте види обслуговування споживачів у закладах ресторанного господарства. Які є основні стадії та операції процесу обслуговування офіціантами?

30. Охарактеризуйте види послуг, які надаються споживачам закладами ресторанного господарства різних типів та класів.

1.3. Питання з дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності»

1. Охарактеризуйте міжнародне та вітчизняне законодавства: загальні та спеціальні нормативно-правові акти в сфері туризму.

2. Визначте цілі та пріоритетні напрями державного регулювання і правового забезпечення туристичної діяльності.

3. Визначте організаційні форми та види туризму відповідно до законодавства.

4. Надайте теоретико-правове визначення поняттям: «туризм», «туристичні послуги», «туристична діяльність», «туристичні відносини», «туристичний продукт».

5. Охарактеризуйте міжнародні туристичні організації, їх структуру та функції. Що таке Всесвітня туристична організація та яка її роль у міжнародному туризмі?

6. Розкрийте зміст та значення Манільської декларації зі світового туризму, Хартії туризму, Кодексу туриста, Глобального етичного кодексу туриста.

7. Що таке суб'єкти туристичних правовідносин: поняття, склад та їх правовий статус?

8. Які є права та обов'язки туристів і екскурсантів?

9. Назвіть органи державної влади, що здійснюють регулювання в сфері туризму.

10. Які існують організаційно-правові форми підприємницької діяльності в туризмі?

11. В чому особливості правового регулювання та який існує порядок державної реєстрації суб'єктів туристичної діяльності?

12. Які особливості правового регулювання ліцензування туристичної діяльності? Наведіть перелік документів, що подаються для отримання ліцензії.

13. Які існують підстави для прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії та залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду за результатом розгляду заяви про отримання ліцензії?

14. Які є ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності? Назвіть органи ліцензування туроператорської діяльності.

15. Назвіть організаційні вимоги ліцензування до провадження туроператорської діяльності відповідно до ліцензійних вимог.

16. Які існують кадрові вимоги до провадження туроператорської діяльності відповідно до ліцензійних вимог?

17. Охарактеризуйте технологічні вимоги до провадження туроператорської діяльності відповідно до ліцензійних вимог.

18. Що таке ліцензування туристичної діяльності? Порядок та підстави анулювання ліцензії на провадження туроператорської діяльності.

19. Назвіть особливості правового регулювання сертифікації та стандартизації в туристичній сфері. Правові засади встановлення категорій об'єктів туристичної інфраструктури.

20. Охарактеризуйте основні поняття та юридичну характеристику договору на туристичне обслуговування. Права та обов'язки сторін.

21. В чому сутність поняття істотних умов договору на туристичне обслуговування? Наслідки недосягнення згоди щодо істотних умов договору, а також наслідки відсутності істотних умов договору на туристичне обслуговування.

22. Охарактеризуйте поняття та юридичну характеристику агентського договору. Які є основні положення агентського договору?

23. Які наслідки відмови від виконання договору на туристичне обслуговування туристом, туроператором, турагентом?

24. Охарактеризуйте фінансові гарантії відповідальності туроператора та турагента як запобіжний захід фінансової безпеки.

25. Охарактеризуйте основні поняття туристичних формальностей, їх групи та правові засади дотримання.

26. Які існують основні правові засади виїзду з України, в'їзду в Україну громадян України?

27. Наведіть основні поняття та юридичну характеристику договору страхування в туризмі. Які його основні елементи?

28. Що таке франшиза в туристичному страхуванні та який її вплив на розмір страхового відшкодування?

29. Як відбувається відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства у сфері туристичної діяльності?

30. Охарактеризуйте сутність моральної шкоди, правові підстави та особливості її відшкодування.

1.4. Питання з дисципліни «Туроперейтинг»

1. Назвіть основні етапи розвитку туроперейтингу.
2. Яка існує загальноприйнята класифікація туроператорів (наведіть приклади).
3. Охарактеризуйте основні види діяльності туроператорів.
4. Назвіть основні функції туроператорів.
5. Охарактеризуйте принципи організації туроператорського бізнесу.
6. Охарактеризуйте принципи організації турагентського бізнесу.
7. Які існують послуги туризму? У чому полягає їх сутність та специфіка?
8. Що таке роздрібні та оптові туристичні фірми? Яке їх місце в структурі каналів збуту?
9. Наведіть характеристику та приклади каналів реалізації туристичного продукту.
10. Охарактеризуйте принципи збутової мережі туроператора. У чому її функції, форми, види?
11. Наведіть приклади нетрадиційних форм продажу в туризмі. В чому їх принципові відмінності?
12. В чому полягають принципи державного регулювання туристичного бізнесу в Україні?
13. Які існують державні органи регулювання туризму в Україні (наведіть приклади)?
14. Як здійснюється ліцензування туристичних послуг в Україні?
15. В чому принципові особливості сертифікації послуг готелів?
16. В чому принципові особливості сертифікації послуг харчування?
17. Що таке «підприємницька стратегія» у розвитку туризму? В чому полягає її сутність та основні поняття?

18. Охарактеризуйте систему комісійних, як основу взаємин між турагентом і туроператором.
19. В чому полягає характер контрактних стосунків між туроператором і турагентством?
20. Що таке розробка стратегічних альтернатив туристичного підприємства (наведіть приклади)?
21. Що таке агентська мережа і які основні умови агентських угод?
22. Охарактеризуйте основні завдання турагента при обслуговуванні туристів.
23. В чому є принципові особливості формування туристичного продукту?
24. Що таке туристичний продукт та яка його структура й складові?
25. Що таке якість та конкурентоспроможність туристичного продукту?
26. Назвіть основні етапи створення туристичного підприємства.
27. Які існують основні ризики в туристичній діяльності?
28. Назвіть поняття, зміст та особливості ініціативного та рецептивного туроперейтингу.
29. Охарактеризуйте та наведіть приклади програм обслуговування: рекреаційна, курортна, пізнавальна.
30. Назвіть основні правила розробки програм перебування.

1.5. Питання з дисципліни «Основи екскурсійної діяльності»

1. Наведіть основні поняття про екскурсологію, її об'єкт і предмет.
2. Які існують етапи розвитку екскурсійної справи в Україні?
3. Яке значення екскурсійного туризму?
4. Охарактеризуйте основні перешкоди в розвитку екскурсійного туризму.
5. Назвіть сутність, ознаки та функції екскурсій.
6. Яка існує загальноприйнята класифікація екскурсій?
7. В чому принципові відмінності теми й тематики екскурсій (наведіть приклади)?

8. Назвіть особливості пошуку інформації при розробці екскурсійної теми.
9. Які існують професійні вимоги до екскурсовода?
10. Що таке «творчість» екскурсовода (наведіть приклади)?
11. Охарактеризуйте риторичну культуру екскурсовода.
12. Охарактеризуйте емоційну культуру екскурсовода.
13. В чому принципові особливості професійної етики екскурсовода?
14. Як налагоджується контакт екскурсовода з групою?
15. Що таке пізнавальна активність на екскурсії?
16. Що таке емоційний фон екскурсії?
17. В чому особливості тамування конфліктів під час проведення екскурсії?
18. Охарактеризуйте такі поняття: тема, мета та завдання екскурсії.
19. Які існують етапи технологічного процесу підготовки нової екскурсії?
20. В чому принципові особливості вивчення та відбору екскурсійних об'єктів?
21. Як відбувається процес вивчення матеріалів за темою екскурсії?
22. Як відбувається розробка маршруту? Назвіть основні її етапи.
23. В чому особливості та труднощі підготовки тексту екскурсії?
24. Що таке Portfolio екскурсовода (наведіть приклади)?
25. Охарактеризуйте методику проведення екскурсій.
26. Які є методичні прийоми показу об'єкту в екскурсії?
27. Які існують методичні прийоми розповіді в екскурсії?
28. Наведіть приклади різноманітних технік ведення екскурсій.
29. В чому особливості організації екскурсійного обслуговування?
30. Наведіть приклади розробки екскурсії містом Суми.

1.6. Питання з дисципліни «Регіонознавство»

1. Назвіть головні регіони світу за класифікаційними геосхемами ООН.
2. Охарактеризуйте великі туристичні субрегіони Європи, Азії, Океанії, Америки, Африки.

3. Охарактеризуйте глобалізацію, як провідну, пізнавальну та конструктивну складову туристичного регіонознавства в сучасному світі.
4. В чому сутність поняття організаційних форм людського суспільства – країни, держави і території за класифікаційними визначеннями ООН?
5. Назвіть типологію країн світу за рівнем економічного розвитку і туристичних пропозицій.
6. Охарактеризуйте поняття «регіон»: фізико-географічний; соціально-економічний; екологічний; політичний (геополітичний); військовий; історико-культурний; літературно-мистецький; етнічний.
7. Які існують особливості регіональної ідентичності в багатонаціональних, поліконфесійних країнах і федеративних державах?
8. Назвіть глобальні, геополітичні, економічні та культурно-релігійні чинники планетарної регіоналізації.
9. Які існують економічні та соціальні характеристики регіонів та країн світу за визначеннями ООН?
10. Наведіть економічну та туристичну характеристики США. Регіоналізм штатів.
11. В чому сутність географічної та туристичної особливостей Канади. «Квебекський» регіоналізм.
12. Наведіть економіко-географічну та туристичну характеристики Японії. Східний культурний етногенез.
13. В чому особливості економіко-географічної та туристичної характеристик Китаю, В'єтнаму? Наведіть приклади DESTINACIЙ Китайсько-Конфуціанських східних цивілізацій.
14. Назвіть сутність та фактори федералізації держав (моделі: американська, німецька, індійська, мексиканська.). Що таке етнічний регіоналізм?
15. Наведіть економіко-географічну, демографічно-соціальну та туристичну характеристики Федеративної республіки Німеччини.
16. Наведіть економіко-географічну, демографічно-соціальну та туристичну характеристики Франції.

17. В чому особливості економіко-географічної, демографічно-соціальної та туристичної характеристик Великої Британії? Назвіть національні ідентифікації королівства.

18. Які особливості економіко-географічної, демографічно-соціальної та туристичної характеристик Італії? Що таке культура етносів старої та нової ери соціуму?

19. В чому особливості економіко-географічної, демографічно-соціальної та туристичної характеристик Чехії? Туристична історіографія Європи.

20. Охарактеризуйте на прикладах особливості туристичних дестинацій малих європейських країн: Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Мальта, Ватикан, Андорра, Монако, Ліхтенштейн.

21. Назвіть особливості регіональної характеристики туристичних дестинацій держав Південного Кавказу (Азербайджан, Вірменія, Грузія).

22. В чому полягають регіональні особливості національних туристичних дестинацій країн Центральної Азії (Казахстан, Киргизстан, Узбекистан, Туркменистан)?

23. Назвіть особливості регіональної характеристики туристичних дестинацій Прибалтики та Скандинавії (Латвія, Литва, Естонія, Швеція, Норвегія, Фінляндія).

24. Які існують регіональні особливості етно-туристичних дестинацій Балканського регіону: Греція, Болгарія, Румунія, Албанія, Словенія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Косово?

25. В чому особливості економіко-географічної, демографічно-соціальної та туристичної характеристик Чорногорії, Хорватії? Що таке рекреаційний туризм?

26. Назвіть особливості регіональної характеристики туристичних дестинацій Латинської Америки та країн Карибського басейну.

27. Охарактеризуйте особливості туристичних дестинацій держав Австралії й Океанії. Еко та етно-туризм в національних природних парках.

28. Охарактеризуйте рекреаційно-туристичний та історико-етнографічний потенціал країн Північної Африки.

29. В чому принципові особливості релігійного (паломницького) туризму в країнах Азії? Єрусалим – «Вічне місто». Арабський регіон: Мекка – місто і місце релігійно-туристичного паломництва.

30. В чому особливості регіоналізації в сучасній Україні? Назвіть регіони із найбільш розвиненими DESTИНАЦІЯМИ екологічного та сільського зеленого туризму.

1.7. Питання з дисципліни «Основи рекреології та курортної справи»

1. Охарактеризуйте Всесвітню туристичну організацію: історія створення та сучасний стан діяльності.

2. Опишіть інформаційні ресурси та їх роль у туризмі.

3. Надайте стислу характеристику географії курортів світу та України.

4. Які існують основні концепти рекреаційної діяльності?

5. Опишіть законодавче та правове регулювання туристсько-рекреаційної діяльності в різних країнах світу.

6. Назвіть основні поняття категоріального апарату рекреології та курортної справи.

7. Охарактеризуйте санаторно-курортне господарство країн світу.

8. Назвіть основні принципи організації курортної справи.

9. Що таке курорти та як вони розрізняються за типами?

10. Охарактеризуйте поняття «рекреаційний потенціал» та «рекреаційні ресурси».

11. Надайте детальну характеристику рекреаційної сітки.

12. Назвіть основні методи санаторно-курортного лікування та їх характеристику.

13. Охарактеризуйте особливості рекреаційної діяльності в оздоровчому процесі людини.

14. Наведіть приклади раціонального використання та збереження курортних ресурсів.

15. Охарактеризуйте організацію санаторно-курортної справи в нашій державі.
16. Дайте характеристику найвідомішим курортним комплексам України.
17. Назвіть основні концепції рекреаційних систем.
18. Охарактеризуйте туризм як галузь рекреаційної діяльності.
19. Опишіть сутність державного регулювання курортної діяльності в Україні.
20. Назвіть принципи організації служби охорони курортних і гідромінеральних ресурсів та контролю за їх складом.
21. Охарактеризуйте інноваційні типи курортів.
22. Опишіть порядок здійснення медико-біологічної оцінки якості та цінності природних лікувальних ресурсів, визначення методик їх використання.
23. Наведіть особливості формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України.
24. Охарактеризуйте рекреаційні потреби та рекреаційний попит як основний фактор формування рекреаційних комплексів.
25. Що таке рекреаційний природний потенціал території та місткість рекреаційного комплексу (наведіть приклади)?
26. Назвіть основні правові аспекти рекреаційного природокористування.
27. Опишіть Середземноморський рекреаційний комплекс, як найбільш розвинений курортний комплекс світу.
28. Охарактеризуйте проблеми розвитку рекреаційних комплексів країн Східної Європи.
29. Надайте детальну характеристику курортної системи України.
30. Опишіть на прикладах територіальну структуру курортних комплексів України.

1.8. Питання з дисципліни «Психологія та діловий етикет в туризмі»

1. Що таке дипломатичний протокол і яка його роль у міжнародних відносинах?

2. Які основні функції дипломатичного протоколу?
3. Які види ділових зустрічей існують?
4. Які особливості дипломатичного протоколу в різних країнах світу?
5. Що таке дресс-код і навіщо він потрібен у діловому середовищі?
6. Які правила культури ділового спілкування?
7. Який дресс-код прийнятний для працівників туристичної індустрії?
8. Які правила ведення ділової бесіди?
9. Опишіть функції ділового етикету.
10. Опишіть стратегії та тактики ведення переговорів.
11. Які міжкультурні особливості ділового спілкування?
12. Як правильно завершити ділову зустріч?
13. Що таке діловий етикет і які його основні принципи?
14. Що таке професійна етика в туризмі?
15. Що включає поняття корпоративної культури?
16. Які особливості ділового етикету в готельному бізнесі?
17. Як корпоративна культура впливає на успішність підприємства?
18. Які основні мотиви подорожей виділяє сучасна психологія туризму та як вони впливають на вибір туристичного продукту?
19. Які існують основні класифікації психологічних типів туристів та їх поведінкові особливості?
20. Які соціально-психологічні процеси впливають на поведінку туристичної групи?
21. Назвіть основні види стресових ситуацій, які можуть виникати під час подорожі, та психологічні методи їх подолання.
22. Що таке психологічна безпека та яка роль співробітників туристичної сфери у її підтриманні?
23. Які види конфліктів виникають у туризмі?
24. Які психологічні методи подолання стресу?
25. Опишіть причини виникнення конфліктів.

26. Які фактори (емоційні, когнітивні, соціальні) визначають рішення клієнта придбати туристичний продукт?
27. Які стратегії вирішення конфліктних ситуацій існують?
28. Як етнопсихологічні відмінності впливають на поведінку туристів і на роботу з іноземними туристами?
29. Як правильно поводитися в конфліктній ситуації з клієнтом?
30. Які типові стресові ситуації в туристичній діяльності?

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційна комісія (ЕК) працює за графіком затвердженим ректором та/або проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи. Графік роботи ЕК оприлюднюється не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Документом, що надає дозвіл на допуск здобувача до атестаційного екзамену відповідного рівня, є наказ ректора, підписаний за поданням декана факультету, яким одночасно затверджується склад екзаменаційних груп з числа здобувачів, що виконали всі вимоги навчального плану зі спеціальності і допускаються до проходження атестаційного екзамену.

Деканат факультету не пізніше ніж за один день до початку роботи екзаменаційної комісії передає до ЕК наступні матеріали:

- наказ ректора Університету (витяг з наказу) про затвердження персонального складу ЕК;
- графік роботи ЕК;
- залікові книжки здобувачів (індивідуальні навчальні плани студентів);
- зведені відомості успішності здобувачів – інформація факультету про виконання здобувачем навчального плану і отриманих ним оцінок з усіх освітніх компонентів.

ЕК та секретарем до іспиту готуються Програма атестаційного екзамену, варіанти завдань, перелік наочного приладдя і матеріалів, які складаються викладачами профільюючих кафедр.

Засідання ЕК є відкритими і проводяться за участю більше ніж половини її складу та обов'язкової присутності Голови ЕК. Засідання ЕК оформляються протоколом. Тривалість засідання не повинна перевищувати шести академічних годин на день.

Атестаційний екзамен здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» приймається у письмовій формі державною мовою.

Загальні принципи оцінювання:

- іспит містить 8 теоретичних питань;
- максимальна сумарна оцінка – 100 балів;
- кожне питання оцінюється за окремими критеріями: повнота розкриття; логічність та послідовність; коректність термінології; використання прикладів, наукової аргументації, нормативної бази; відсутність грубих помилок у фактах.
- після оцінювання виставляється підсумковий бал, який переводиться в оцінку ECTS та національну.

Кожне з 8 питань оцінюється окремо за 100-бальною шкалою, а потім рахується середнє арифметичне, яке й буде підсумковою оцінкою іспиту, а саме: відповідь на кожне питання оцінюється у цілих балах від 0 до 100; підсумковий бал іспиту = середнє арифметичне усіх оцінок, округлене до цілого; отриманий підсумковий бал без додаткових перерахунків зіставляється з ECTS.

Критерії оцінювання одного питання (100 балів максимум):

- 90 – 100 балів – відповідь відмінна, повна, логічна, коректна термінологія, є приклади / нормативні посилання, 1 – 2 несуттєві неточності;
- 82 – 89 балів – дуже добре, вище середнього рівня, розкрито майже всі аспекти, є кілька несуттєвих помилок;
- 75 – 81 бал – добре, основний зміст розкрито правильно, але без глибокого аналізу, є незначні пропуски;
- 69 – 74 бали – задовільно, відповідь непогана, але є відчутні недоліки, частина аспектів поверхова;
- 60 – 68 балів – достатньо, мінімально прийнятний рівень, питання розкрито частково, але базові речі присутні;
- 42 – 59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX): значна кількість помилок, фрагментарність відповіді, логіка порушена;

- 0 – 41 бал – незадовільно (F): відсутність відповіді по суті, грубі помилки, відсутні базові поняття.

Члени ДЕК виставляють ціле число в цих діапазонах за кожне питання.

Розрахунок підсумкового балу (середнє арифметичне) відбувається за формулою:

$$B = \frac{Q1 + Q2 + Q3 + Q4 + Q5 + Q6 + Q7 + Q8}{8}$$

де, B – це підсумковий бал (округлений до цілого);

Q – кількість балів за кожним із 8 питань.

Таким чином, мінімальний можливий результат – 0 балів; максимальний можливий результат – 100 балів.

Переклад підсумкового балу оцінювання результатів атестаційного екзамену здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за нац. шкалою	Визначення
90 – 100	A	відмінно	відмінно – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей
82 – 89	B	добре	дуже добре – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками
75 – 81	C		добре – в цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок
69 – 74	D	задовільно	задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків
60 – 68	E		достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
42 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку
0 – 41	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при складанні атестаційного екзамену приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням.

Примітка: Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Якщо відповідь здобувача на атестаційному екзамені не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що здобувач не пройшов атестацію і у протоколі засідання ЕК йому проставляється оцінка «незадовільно» (0 – 59 балів). У випадку, якщо здобувач не з'явився на засідання ЕК для складання атестаційного екзамену, у протоколі зазначається, що він є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання. Якщо здобувач не з'явився на засідання ЕК з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання атестаційного екзамену.

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку при складанні атестаційного екзамену, відраховується з Університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка. Здобувачі, які не склали атестаційний екзамен у зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну (з наступного навчального року) атестацію протягом трьох років після відрахування з ЗВО (у період роботи, згідно затвердженого графіку, Екзаменаційної комісії з відповідної спеціальності).

За підсумками діяльності Екзаменаційної комісії її Голова складає звіт, який затверджується на її заключному засіданні. У звіті відображаються рівень підготовки фахівців із спеціальності і характеристика знань здобувачів, якість виконання завдань. Вказуються недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження щодо забезпечення організації роботи Екзаменаційної комісії тощо. Надаються пропозиції щодо поліпшення підготовки фахівців; усунення недоліків в організації проведення атестаційного екзамену тощо.

Звіт про роботу ЕК після обговорення на заключному засіданні ЕК, подається до навчального відділу університету, а також деканові факультету. Результати роботи, пропозиції і рекомендації ЕК обговорюються на засіданні випускової кафедри, вченій раді факультету.

3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЕК проводять згідно із затвердженим графіком освітнього процесу на відповідний навчальний рік та дистанційну роботу з атестацій здобувачів першого рівня вищої освіти для встановлення відповідності засвоєних ними рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти для осіб, які завершують навчання за спеціальністю 242 «Туризм».

Для організації дистанційної роботи ЕК декан факультету спільно із завідувачем кафедри, гарантом освітньо-професійної програми:

- розробляють та затверджують погоджений з головою комісії розклад роботи ЕК (склад якої затверджується наказом ректора університету) не пізніше ніж за місяць до початку проведення атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти;

- порядок організації «хвиль» роботи екзаменаційної комісії та проведення атестаційного екзамену у різні дні для різних груп здобувачів освіти та для можливості повторного складання атестаційного екзамену тими здобувачами освіти, у кого виникли технічні перешкоди під час першої спроби;

- розміщують розклад роботи ЕК на офіційній веб-сторінці факультету та доводять його до відома членів ЕК і здобувачів вищої освіти;

- розробляють програми, методики та форми проведення атестаційного екзамену, порядок організації захисту роботи;

- критерії оцінювання компетентностей на підставі «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському НАУ». Форма та порядок проведення визначаються випусковою кафедрою та затверджуються Вченою радою факультету;

- згідно з вимогами нормативних документів Сумського НАУ (<https://snau.edu.ua/normativni-dokumenti/>) готують усі документи, потрібні для роботи ЕК, у тому числі наявні для роботи комісії та надають доступ до них голові та членам ЕК;

- забезпечують у період роботи ЕК якісний дистанційний зв'язок між всіма членами ЕК та здобувачами вищої освіти (з використанням електронних ресурсів);

- забезпечують згідно з вимогами у день проведення роботи ЕК, контроль за своєчасним оформленням усієї необхідної документації ЕК та вчасним отриманням її в розпорядження деканату факультету.

У день проведення атестаційного екзамену члени ЕК:

- після реєстрації усіх членів ЕК та здобувачів вищої освіти на відповідному електронному ресурсі та встановлення з ними відео зв'язку, інформують про процедуру дистанційного атестаційного екзамену, доводять до відома підготовлені завдання тощо;

- відповідно до встановлених вимог загальної та одиночної комунікації організовують дистанційно написання та перевірку письмових завдань (використовуючи можливості електронних ресурсів);

- у випадку виникнення у здобувача вищої освіти технічних перешкод, здобувач повинен негайно повідомити ЕК про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відео- фіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість та час перескладання екзамену визначається ЕК комісією та деканатом в індивідуальному порядку відповідно вимог Університету.

Здобувачі вищої освіти, які допущені до атестаційного екзамену, але з об'єктивних причин не можуть взяти в ньому участь із використанням визначених закладом вищої освіти технічних засобів, мають надати деканату та голові ЕК підтверджуючі матеріали до початку роботи ЕК. У такому випадку ЕК має бути обраний альтернативний варіант складання атестаційного екзамену, який би забезпечував ідентифікацію особи здобувача освіти, дотримання академічної доброчесності та можливість перевірки результатів навчання здобувача.

Для організації дистанційної роботи секретар ЕК:

- забезпечує інформування та он-лайн адміністрування роботи ЕК, правильне і своєчасне оформлення документів про освіту (у тому числі й після закінчення термінів воєнного стану);
- спільно з деканатом, завідувачем кафедри бере участь в інших діях з організації дистанційної роботи ЕК;
- виконує покладені на нього обов'язки, передбачені вимогами нормативних документів Університету.

Для організації дистанційної роботи ЕК старости академічних груп:

- забезпечують підтримання комунікації між здобувачами вищої освіти академічної групи, завідувачем кафедри, гарантом, головою та членами ЕК і деканатом факультету;
- при необхідності, завчасно інформують деканат факультету про неможливість участі студента (ів) групи у проведенні атестаційного екзамену.

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен для атестації здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» приймається у письмовій формі державною мовою.

Екзаменаційний білет складається з восьми теоретичних питань:

1. З дисципліни «Менеджмент та бізнес-планування в туризмі»;
2. З дисципліни «Організація ресторанного та готельного господарства»;
3. З дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності»;
4. З дисципліни «Туроперейтинг»;
5. З дисципліни «Основи екскурсійної діяльності»;
6. З дисципліни «Регіонознавство»;
7. З дисципліни «Основи рекреаології та курортної справи»;
8. З дисципліни «Психологія та діловий етикет в туризмі».

У разі появи непереборних обставин атестаційний екзамен для атестації здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 Туризм може прийматися в онлайн режимі з використанням ІТ-технологій (платформа Zoom).

5. РЕКОМЕНДОВАНА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Рекомендована література з дисципліни «Менеджмент та бізнес-планування в туризмі»

1. Балашова Р. І. Організація діяльності туристичного підприємства: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 184 с.
2. Дядечко Л. А. Економіка туристичного бізнесу: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 224 с.
3. Економіка, менеджмент, маркетинг туризму та гостинності: навч. посібник / ред.: проф. Перерва П. Г., проф. Матросова В. О., доц. Проскурня О. М.. Харків : ХНУ, 2020. 893 с.
4. Коваленко О. В., Новікова А. В. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент та бізнес-планування в туризмі»: навчально-методичне видання для студентів спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної і заочної форми. Суми. 2023. 69 с.
5. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 386 с.
6. Машина Н. І. Страхування для туристичних підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 368 с.
7. Менеджмент туристичної індустрії: посібник у 3-х частинах / Руденко В. П., Вацеба В. Я., Підгірна В. Н., Цепенда М. В. та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. 440 с.
8. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 344 с.
9. Свірідова Н. Д., Пристюк В. М. Економіка туристичного підприємства (фірми): навчальний посібник. Рубіжне : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 200 с.
10. Тягунова Н. М. Основи організації туристичного бізнесу: кредитно-модульний курс, навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 130 с.

Рекомендована література з дисципліни «Організація ресторанного та готельного господарства»

1. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства. Київ: Інкос, 2020. 280 с.
2. Готельно-ресторанна справа : навч. посібник / Н. В. Якименко-Терещенко, Т. А. Жадан, Н. Ю. Мардус, О. В. Мелень, Н. М. Побережна [та ін.]; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2020. 404 с.
3. Коваленко О. В., Новікова А. В. Організація ресторанного та готельного господарства. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи для студентів 4 курсу спеціальності 242 «Туризм», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» / О. В. Коваленко, А. В. Новікова. Суми. 2022. 50 с.
4. Коваленко О. В., Новікова А. В. Організація ресторанного та готельного господарства. Конспект лекцій для студентів 4 курсу спеціальності 242 «Туризм», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» / О.В. Коваленко, А.В. Новікова. Суми. 2024. 67 с.
5. Круль Г. Я. Основи готельної справи. навч посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 367 с.
6. Новікова А. В. Організація ресторанного та готельного господарства : начальний посібник. Суми : СНАУ, 2024. 195 с.
7. Організація готельно-ресторанної справи : навч. посіб. / за заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 484 с.
8. Організація готельно-ресторанної справи : наук.-допом. бібліогр. показч. / упоряд. О. В. Олабоді. Нац. ун-т харч. технол., Київ, 2021. 213 с.
9. Організація готельного господарства : навчальний посіб. / за ред. О. М. Головка. Київ : Кондор, 2022. 337 с.
10. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства: навч. посіб. / за ред. П'ятницької Н. О. 4-е вид. перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 584 с.

Рекомендована література з дисципліни «Правове регулювання туристичної діяльності»

1. Брусільцева Г. М. Правове регулювання туристичної діяльності: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с.
2. Ващишин М. Правове регулювання туристичної діяльності: навч.- метод, посібник. Львів : ПП Сорока Т.Б., 2022. 168 с.
3. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 272с.
4. Король О. Д., Скутар Т. Д., Аніпко Н. П., Руденко О. В. Правове регулювання туристичної діяльності : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 232 с.
5. Тягунова Н. М. Основи організації туристичного бізнесу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 129 с.
6. Селецький С.І. Правове регулювання туризму в Україні: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 186 с.
7. Семенова М. В. Господарсько-правове регулювання туристичної діяльності: монографія. Харків : Оберіг, 2020. 196 с.
8. Закон України «Про туризм» // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. Ст. 241.
9. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991.

Рекомендована література з дисципліни «Туроперейтинг»

1. Баєв В. В. Основи туроперейтингу: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2020. 156 с.
2. Брич В. Я. Туроперейтинг: навч. посібник. Київ : Кондор, 2023. 276 с.

3. Головня О. М., Ставська Ю.В. Сучасні трансформації розвитку сфери туризму та індустрії гостинності: монографія. Вінниця: ДРУК, 2021. 220 с.

4. Домбровська С. М. Опорний конспект лекцій з курсу «Туроперейтинг» для студентів всіх форм навчання напряму підготовки 242 «Туризм». Харків: НУЦЗУ, 2022. 249 с.

5. Коваленко О. В. Туроперейтинг. Курс лекцій для здобувачів 4 курсу спеціальності «Туризм та рекреація», денної і заочної форми здобуття освіти ступеня вищої освіти «бакалавр». Суми, 2025. 106 с.

6. Коваленко О. В. Туроперейтинг. Навчальний посібник для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр». Суми. 2023. 173 с.

7. Погасій С. О. Конспект лекцій з дисципліни «Технологія туристської діяльності» (для студентів 3 курсу денної і заочної форм навчання). Харків: ХНАМГ, 2019. 153 с.

8. Правик Ю. М. Маркетинг туризму. Київ: Знання, 2018. 303 с.

9. Стойка А. В., Горюнова К. А. Туроперейтинг : навч. посібник. Київ : МДУ, 2024. 182 с.

10. Щука Г. П. Туроперейтинг : у питаннях та відповідях : навч. посіб. Берегове : ЗУІ, 2023. 99 с.

Рекомендована література з дисципліни «Основи екскурсійної діяльності»

1. Бабарицька В. К., Короткова А. Я., Малиновська О. Ю. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібник. Київ : Альтерпрес РА, 2021. 444 с.

2. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС., 2020. 248 с.

3. Гуменюк Г. М. Екскурсологія: навч.-метод. посібн. Івано-Франківськ: б. в., 2021. 82 с.

4. Коваленко О. В. Курс лекцій з дисципліни «Основи екскурсійної діяльності»: навчальне видання для студентів спеціальності «Туризм та

рекреація», денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «Бакалавр». Суми, 2025. 134 с.

5. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. 144 с.

6. Леоненко Н. А. Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2019. 167 с.

7. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник. Одеса: Астропринт, 2021. 216 с.

8. Кіптенко В. К., Малиновська О. Ю. Організація екскурсійних послуг: підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 518 с.

9. Покологна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 180 с.

10. Слатвінська Л. А. Організація екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Умань : Візаві. 2022. 231 с.

Рекомендована література з дисципліни «Регіонознавство»

1. Верменич Я. В. Дзюба І. М. Історико-географічний регіон. Енциклопедія сучасної України. Київ : ІЕД НАН України, 2023. 457 с.

2. Верменич Я. В. Історична регіоналістика: навчальний посібник. Київ: Інститут історії України, 2014. 412 с.

3. Дорошко М., Ігнат'єв П., Кривонос Р. Вступ до міжнародного регіонознавства: навч. посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с

4. Дорошко М., Ігнат'єв П. Регіонознавство. Підручник. Київ : «Укрбланковидав», 2017. 492 с.

5. Дорошко М. С., Ігнат'єв П. М., Черкас Б. О. Регіонознавство: підручник. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ : Видавництво «Укрбланковидав», 2017. 492 с.

6. Дорошко М. С. Вступ до міжнародного регіонознавства. Навчальний посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.

7. Дорошко М.С. Регіональні студії: країни Балтійсько-Чорноморського простору: Підручник. Київ : «Ніка-Центр», 2019. 248 с.

8. Крижанівський В. П., Дорошко М. С. Регіонознавство: підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 642 с.
9. Регіональні студії: країни Балтійсько-Чорноморського простору: підручник / М. С. Дорошко та ін. Київ : Ніка-Центр, 2019. 248 с.
10. Регіонознавство. Підручник / М. С. Дорошко та інші. Цирфа. 2-е вид., перебл. і доповн. Київ : Вид-во «Укрбланковидав», 2017. 492 с.

Рекомендована література з дисципліни «Основи рекреології та курортної справи»

1. Велично В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник. Харків: Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2020. 202 с.
2. Віндюк В. А., Гурова Д. Д., Корнієнко О. М. Рекреалогія та курортна справа: навч. посібн. для студентів спеціальностей «Готельно-ресторанна справа», «Туризм». Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 268 с.
3. Заваріка Г. М. Курортна справа : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 264 с.
4. Онопрієнко В. П. Основи рекреології та курортної справи. Курс лекцій для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр». Суми, 2023. 311 с.
5. Рутинський М. Й. Рекреалогія з основами курортології : курс лекцій. Львів : Фенікс, 2019. 168 с.
6. Санаторно-курортне лікування та реабілітація: сучасні тенденції розвитку: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (Одеса, 30 вересня – 01 жовтня 2021 р.). Одеса: Поліграф, 2021. 190 с.
7. Скрипнік Н. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. Київ : Видавництво Центр навчальної літератури. 2022. 296 с.
8. Україна на світовому ринку туристичних послуг: сучасний стан та перспективи розвитку / М. В. Сідоров, О. Є. Юрченко, С. О. Юрченко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 256 с.

9. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 312 с.

10. Чумаченко І. Санаторно-курортне забезпечення дорослих громадян України та роль профспілок у його здійсненні. Київ : Проінформ, 2020. 148 с..

Рекомендована література з дисципліни «Психологія та діловий етикет в туризмі»

1. Бралатан В. П. Професійна етика та психологія: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури., 2020. 251 с.

2. Гах Й. Етика ділового спілкування: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 158 с.

3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету: навчальний посібник. Київ : Знання, 2021. 143 с.

4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. Харків : Видавництво НФаУ, 2020. 132 с.

5. Крупський О. П., Шевяков О. В., Ярошкевич О. М., Євдокимова Н. О. Психологія туризму: навч. посібник. Дніпро : Видавництво ДГУ, 2020. 194 с.

6. Курова А. В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти. Одеса: Фенікс, 2020. 179 с.

7. Онопрієнко В. П. Психологія та діловий етикет в туризмі : курс лекцій для студентів спеціальності 242 «Туризм», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр». Суми, 2023. 106 с.

8. Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет. Навчальний посібник. 3-тє видання. Київ : Знання, 2021. 262 с.

9. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 224 с.

10. Чугаєнко Ю. О. Міжнародний і діловий протокол та етикет: навч. посіб. Київ : Знання, 2020. 164 с..